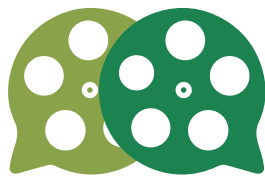

פורום קרן כדר

מתווה לתוכנית שיעורים סביב הסרט "חבר שלי יניב"

פיתוח תוכן: הדס גלבווע קריידלמן

פורום קרן כדר

מטרות התוכנית

התלמידים יחשפו לקולנוע דוקומנטרי ויקבלו כלים להבנה קולנועית בסיסית וצפייה מושכלת. הסרט יעורר מודעות ורגישות להשתלבות בעלי מוגבלויות בחברה. הפעילות תייצר דיון ושיח פתוח ומקדם. הקולנוע ישמש ככלי להתמודדות עם סוגיות חברתיות מורכבות בכיתה.

על הסרט

בימוי ותסריט: מעיין שורץ
ישראל | 2016 | 45 דקות

יניב, בן 28, גר עם ההורים בקריית אתא. עם השנים, מול עיניו, חבריו עוזבים בזה אחר זה את הקריות, אחותו מתחתנת ויוצאת מהבית, והקולגות מהקופירייטינג מתפתחים ופורחים בתל אביב. והוא נשאר בבית, לבד עם ההורים. אחד מחבריו הוא מעיין. מדי יום הם מדברים בטלפון, על הכל: מכדורגל ואהבות אחרות ועד הדקויות הקטנות של משמעות החיים. יניב משתף את מעיין ברצונו לעזוב את הבית ולהיות לראשונה עצמאי באמת, גם אם הדבר יסכן את חייו. התוצאה היא הצצה לחברות הכנה והפשוטה בין השניים, החושפת את הניגוד בין האופן שבו החברה מסתכלת על יניב ובין האופטימיזם מלאת ההומור שבה הוא מביט עליה בחזרה.

סוגיות חברתיות ופוליטיות מתוך הסרט

בעלי מוגבלויות.
חברות.
מוגבלות, גבולות ומה שביניהם.

לתשומת לב...

הסרט מתאים לתלמידי חט"ב ותיכון אך הוא דורש הכנה ותיווך ובעיקר עיבוד. תלמידים רבים אינם מכירים את מחלת ניוון השרירים וחשוב לזכור שהמוגבלות של יניב יכולה לייצר תגובות שונות בקרב התלמידים. בנוסף, לחלק מן התלמידים זוהי הכרות ראשונה עם הזיאנר של הקולנוע הדוקומנטרי לבן ההכנה היא משמעותית ביותר.

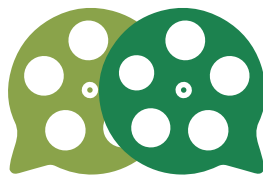
ההמלצה היא לייצר תוכנית בת שלושה חלקים:

הכנה

צפייה

עיבוד

במידה ולוחות הזמנים אינם מאפשרים לבצע תוכנית זאת במפגשים נפרדים, כדאי לבנות מפגש אחד שיכיל את כל ההתייחסויות במידה זאת או אחרת. חשוב לבחור מהיכרותכם עם התלמידים על מה חשוב להתעכב.

פורום קרן כדר

מפגש הכנה

מפגש ההכנה יעסוק בהכנה כללית לצפייה בקולנוע דוקומנטרי ובהכנה ספציפית לסרט "חבר שלי, ניב". מטרת מפגש ההכנה היא לתת לתלמידים "להרגיש בבית" ככל הניתן בעת החשיפה לז'אנר קולנועי חדש, ולסיפור שלחלקם יהיה מוכר ולחלקם זר לחלוטין. לתשומת ליבכם, ניתן לשלב את הפעילות בתאריך 3/12 בו חל מידי שנה היום הבינלאומי לשוויון זכויות לאנשים בעלי מוגבלויות. להלן מספר הצעות לפעילויות שניתן לשלב אותן יחד למפגש אחד או לחילופין לבחור מתוכן בהתאם לזמן העומד לרשותכם ולצורך שאתם מזהים מהיכרותכם עם התלמידים.

1. הכנה לצפייה בסרט דוקומנטרי

מטרת ההכנה היא לערוך הכרות עם הז'אנר, להבין את הייחודיות שלו ואת ההבדל בינו לבין סוגות אחרות ובייחוד תוכניות ריאליטי.

שאלו את עצמכם, מה לדעתכם יחבר את התלמידים שלכם לסרט הספציפי הזה? מה ירתיע אותם? מה לדעתכם החסם המרכזי של תלמידים לגבי הז'אנר בכללי ולגבי הסרט הספציפי? מה יעזור לצמצם אותו? ומה חשוב שתלמידים ידעו לפני החשיפה לז'אנר?

הצעה לפעילות

הכיתה תתחלק לקבוצות כאשר כל קבוצה תקבל שני קטעי וידאו קצרים. קטע אחד מסרט דוקומנטרי וקטע שני מז'אנרים שונים. רצוי לבחור קטעים העוסקים באותו נושא ושלפחות קטע אחד יהיה מתוך סדרה/סרט המוכרים לתלמידים. ניתן להיעזר בתיקיה לבחירת הסרטונים. התלמידים יערכו השוואה בין הסרטונים בעזרת הטבלה המופיעה בהמשך ויציגו את המסקנות מול הכיתה. בסיום, התובנות על הז'אנר הדוקומנטרי יסוכמו יחדיו.

סוגי הקבוצות

- חדשות מול דוקומנטרי
- תוכנית ריאליטי מול דוקומנטרי
- סרט עלילתי מול דוקומנטרי
- תוכנית דוקו-ריאליטי (תוכנית פורמט) מול דוקומנטרי
- בלוג/וידוי אישי יוטיוברי/טיקטוק מול דוקומנטרי
- פרסומת מקור ראשון (רשמי צרכן) מול דוקומנטרי

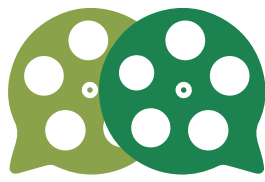
הגדרות:

קולנוע דוקומנטרי/תיעודי - קולנוע המתעד ומצלם את המציאות כפי שהיא ללא התערבות בה. המטרה היא על פי רוב לייצר חוויה אמנותית-אסתטית.

קולנוע עלילתי - מבוסס על תסריט בדוי (גם אם מתאר מקרה אמיתי) ומגולם על ידי שחקנים.

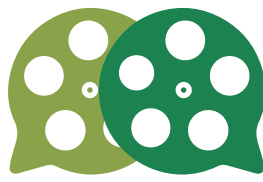
תוכנית ריאליטי - תוכנית שמתעדת אנשים אמיתיים בתוך מסגרת שאינה החיים האמיתיים שלהם (סגורים יחד בוילה או כלואים באי בודד). אין תסריט לדמויות אך יש מהלך מתוכנן ומבנה לפורמט. המטרה היא על פי רוב מסחרית ובידורית.

תוכנית דוקו-ריאליטי - תוכנית שנעה על התפר בין דוקומנטרי לריאליטי. היא מתעדת אנשים אמיתיים אך עם התערבות של ההפקה המבנה פורמט מסוים. הפורמט קרובה יחסית לחיים אמיתיים. כמו למשל - נוסעים ברכב ומדברים על נושא שמוכתב על ידי ההפקה או נפגשים עם בן משפחה שהקשר עימו נותק וכו'.

פורום קרן כדר

קטע 2	קטע 1	שאלה
		מה הם ההבדלים המרכזיים בין הקטעים השונים?
		מה המטרה של כל אחד מהקטעים?
		מה ההבדל באופן ההגשה של הקטעים? בנראות, בשפה האמנותית - צילום, תפאורה, מוזיקה, תסריט וכו'.
		אלו תחושות עורר בך כל אחד מהקטעים?
		מה רמת העניין שעורר בך כל קטע מ-1 עד 10? תחת הקטע שקיבל ציון גבוה יותר כתבו מה בו גרם לעניין?
		איזו תחושה נשארה אצלך לאחר הצפייה? (הנאה, זעזוע, שעמום, עצב וכו')

פורום קרן כדר

מפגש הכנה – המשך

2. הכנה לצפייה בסרט "חבר שלי, יניב"

מטרת ההכנה היא לתת רקע כללי לנושא בו עוסק הסרט – החיים עם מגבלה, ההתמודדויות השונות ויחס החברה לבעלי מוגבלויות. הסרט עושה זאת באמצעות דמותו של יניב מעורר ההשראה והחברות הכנה בינו לבין בימאי הסרט. הפעילות תשאף לעורר רגישות לנושא וכמן כן, ליצור עניין לקראת ההקרנה.

שאלו את עצמכם מה חשוב שהתלמידים ידעו לגבי הנושא לפני הצפייה בסרט? אלו מושגים חשוב שיכירו מראש? מה יסייע להעביר את הידע באופן שיוביל למעורבות התלמידים בלמידה ויצור עניין אמיתי? מתוך התשובות הנכונות לתלמידים שלכם גשו לבניית המפגש. מוזמנים לבחור מבין ההצעות המוגשות פה.

הצעה לפעילות

שלב א:

נכתוב על הלוח את שם הסרט "חבר שלי, יניב" ונבשר לתלמידים שבקרוב נצפה בסרט שניתן להסיק משמו שעוסק בחבר.

שאלות לשיחה:

אנחנו רגילים לצלם ולתעד את עצמנו כל הזמן אבל מה לדעתכם גורם למישהו לעשות סרט על מישהו אחר?

האם גם לכם יש חברה או קרוב/ת משפחה שהייתם רוצים לעשות עליהם סרט? מי ולמה?

שלב ב:

יש לתת את ההנחיה בשלבים – התלמידים יתבקשו לכתוב במחברותיהם:

10 דברים שלא יכולתי לעשות בתור פעוט והיום אני יכול/ה לעשות (למשל: לרוץ, לקשור שרוכים, להתקלח לבד)

10 דברים שאני רוצה לעשות כיום אבל לא יכול/ה (למשל: לנהוג, לגור לבד, לשחק ב-NBA)
לאחר הכתיבה, תינתן ההנחיה הבאה:

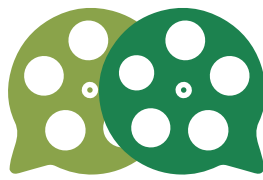
מחקו מהרשימות את הדברים שלא הייתם יכולים לעשות במידה והייתם מתמודדים עם המגבלה הבאה:

עיוורון

התניידות על כיסא גלגלים

חירשות

גידמות (קטוע יד)

פורום קרן כדר

שאלות לדיון:

כמה דברים נמחקו מהרשימה?
מה במיוחד כאב להם למחוק?
איזה פעולות שהם לוקחים כמוכן מאליו נמחקו?
כיצד לדעתם מרגיש לחיות עם מגבלה?
עד כמה לדעתם הכיתה/החברה מסביב סובלנית לבעלי מוגבלויות?
לסיכום, נצפה בפרק מהתוכנית "[סליחה על השאלה](#)" על אנשים שמתניידים בכיסאות גלגלים.

שאלות לדיון:

כמה דברים נמחקו מהרשימה?
מה במיוחד כאב לכם למחוק?
איזה פעולות שאתם לוקחים כמוכן מאליו נמחקו?
כיצד לדעתם מרגיש לחיות עם מגבלה?
עד כמה לדעתם הכיתה/החברה מסביב סובלנית לבעלי מוגבלויות?

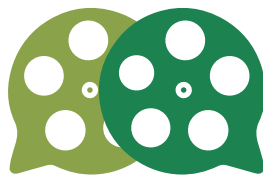
שלב ג:

נצפה בפרק מהתוכנית "[סליחה על השאלה](#)" על אנשים שמתניידים בכיסאות גלגלים.

שאלות לשיחה:

האם אתם מכירים בעלי מוגבלויות באופן אישי?
האם שוחחתם איתם על החיים לצד מגבלה?

לסיכום, הזמינו את התלמידים לערוך ריאיון מצולם עם בעלי מוגבלויות שהם מכירים וחיים בסביבתם.
ניתן לשלב את התוצרים כחלק מתערוכה או פעילות שתלווה את הצפייה בסרט ו/או את פעילות העיבוד.

פורום קרן כדר

מפגש צפייה

מפגש הצפייה כולל את הקרנת הסרט אך מתחיל כבר מרגע פרסום האירוע בבה"ס. רצוי לתת נופך חגיגי לאירוע ולשתף את התלמידים בהכנות ובגיוס חבריהם למאורע. ניתן למנות כיתה או קבוצת תלמידים שתהיה אחראית על אירוע ההקרנה. ולפני הכל, חשוב לדאוג למרחב (כיתה/אולם) המתאים מבחינת האמצעים לביצוע ההקרנה.

הצעה לפעילות

סינמה בית ספר – ניתן לחשוב איך הופכים את החלל הבית ספרי ל"אולם קולנוע" (תפאורה, אורה, כיבוד וכו').

פרסום – כדאי להשקיע זמן ומחשבה בפרסום ההקרנה בבה"ס, למשל לשלוח "טיזרים" ברשתות החברתיות של הכיתות ושל בית הספר. כאשר ההזמנה מגיעה מ"קבוצת השווים" שלהם, התלמידים, על פי רוב, נענים בחיוביות רבה יותר.

הכנות בכיתות – אותה כיתה/קבוצת תלמידים נבחרת יכולה לשמש כקבוצת שגרירי התוכנית. בהנחיית המורה, הם יכולים להעביר את פעילות ההכנה שעברו בעצמם ביתר הכיתות.

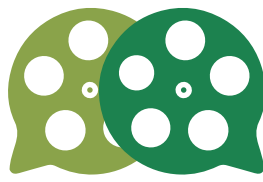
ריאיון – במידה והאמן עצמו מתארח רצוי להתכונן לריאיון, ולסבב שאלות תשובות לאחר ההקרנה. שני תלמידים ומורה יכולים להיות מנחי האירוע ולנהל את הריאיון. במידה והאמן לא מגיע פיזית, ניתן לערוך פאנל עם מספר תלמידים נבחרים לאחר ההקרנה ולדון דרך הסרט בסוגיה נבחרת.

מפגש עיבוד

מפגש העיבוד מסכם את תהליך הלמידה סביב הסרט ואת הצפייה עצמה. שאלו את עצמכם, כיצד נכון להמשיך את השיח לאחר הצפייה בסרט? איך מייצרים שיח משמעותי בעקבות הסרט? כיצד מבררים את החוויה הרגשית שהסרט עורר אצל כל אחד ואחת מהתלמידים באופן כנה וגלוי? איך מעבדים את החוויה הרגשית להבנה/ למידה/ בירור עמדות מחדש?

במידה וערכתם את פעילות ההכנה לצפייה התייחסו לסוגיות שנתרו למחשבה:
האם ישנם תלמידים שערכו ריאיון עם דמות מסביבתם הקרובה?

שימו לב – ההצעות לפעילויות המוצגות לפניכם נוגעות בנושאים שונים. רצוי שהעיבוד יתייחס לכל הנושאים הללו. בהתאם לזמן העומד לרשותכם החליטו כיצד לעביר את הפעילויות. האם לחלק זאת על פני מספר שיעורים? האם לעשות את הפעילויות במלואן או להרכיב מהלך העוסק בכמה נקודות מתוכן?

פורום קרן כדר

הצעה לפעילות

שלב א:

שאלות לשיחה:

מהי מגבלה?

המגבלה של יניב בולטת באופן חיצוני שלא ניתן להתעלם ממנה. ישנם מוגבלויות שלא ניתן לזהות מבחוץ. האם אתם מכירים כאלו?

האם לכם יש מגבלה שאתם מרגישים שמעכבת או חוסמת אתכם? במה זה בא לידי ביטוי? מה עוזר ליניב להתמודד עם המגבלה שלו?

מה לדעתכם ניתן ללמוד מיניב, גיבור הסרט, על התמודדות עם מגבלה?

בסרט, רואים את המורכבות הרבה בניסיון למצוא דירה מתאימה ליניב (החל מהמדרגות בדרך לרחוב ועד הדירה עצמה). עד כמה הסביבה הקרובה שלכם (בה"ס, הבית, העיר) נגישה לבעלי מוגבלויות כמו יניב?

שלב ב:

נציג לתלמידים את [מפת הנגישות](#) (ניתן למצוא את המידע המלא [באתר](#) מדד הנגישות העירוני).

בחנו את הנתונים של היישוב בו אתם גרים או של העיר הגדולה הסמוכה למקום מגוריכם. מה ניתן ללמוד מנתונים אלו? האם הם דומים לתחושות שלכם לגבי העיר?

נחלק את הכיתה לקבוצות (4-6 תלמידים בקבוצה) כל קבוצה תקבל נושא אחד לבחירתכם מתוך עלון "[אנשים עם מוגבלויות בישראל 2021: עובדות ומספרים](#)". עלון זה מספק תמונת מצב מקיפה על אנשים עם מוגבלות בישראל. הוא מבוסס על עבודה מעמיקה של איתור מגוון מקורות מידע בארץ ובעולם. הקבוצה תתבקש ללמוד את הנושא מתוך העלון, להציע בתוך הקבוצה רעיונות להתמודדות עם הסוגייה ולאחר מכן להציג בפני הכיתה את הנושא אותו חקרו לצד הצעותיהם להתמודדות.

נושאים מתוך העלון:

מצב כלכלי ותעסוקה (עמ' 11-14)

השכלה (עמ' 15)

תחושת שייכות ורווחה נפשית (עמ' 16-18)

דיוור (עמ' 19-23)

תחבורה (עמ' 24-25)

בריאות ואורח חיים (עמ' 26)

אוריינות דיגיטלית (עמ' 27)

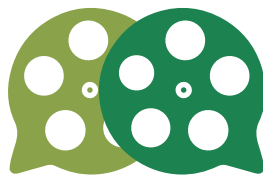
כשרות משפטית (עמ' 28-29)

הזדקנות (עמ' 30)

שלב ג:

נצפה בסרטון "[תעשו מקום](#)" המציג את ההדרה של צעירים בעלי מוגבלויות מהחברה הכללית. בעקבות הלמידה שנעשתה בכיתה, נבקש מהתלמידים לבחור מספר רעיונות, שיכולים לסייע לאותם בעלי מוגבלויות להרגיש בנוח בסביבה שלנו. רצוי לבחור לפחות רעיון אחד אותו הכיתה יכולה לקדם בעצמה.

פורום קרן כדר

רעיונות לדוגמה:

פעילות לחג במרכז לבעלי מוגבלויות ביישוב
פנייה למועצה להנגשת גן שעשועים ציבורי
יצירת קמפיין ברשתות החברתיות להעלאת מודעות לנושא
העברת פעילות בית ספרית ביום הבינלאומי לשוויון זכויות לאנשים בעלי מוגבלויות (3/12)